

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนา วันสำคัญทางพุทธศาสนา เพราะถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน พุทธศาสนาจะไม่มี ถ้าพุทธศาสนาจะไม่มี เห็นไหม คุณลัทธิศาสนาอื่นๆ เขาก็เป็นศาสนาเหมือนกัน แต่ศาสนาเขาสอนสิ่งที่เราคาดหมายไม่ได้ คาดหมายไม่ได้คือว่าต้องให้พระเจ้าตัดสิน ให้ผู้คนอ่อนน้อมเอา มันไม่เป็นอิสระกับตัวเองไง แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น ให้เชื่อการประพฤติปฏิบัติของเรา

ถ้าการประพฤติปฏิบัติของเรา เห็นไหม นี่ถ้าเราเห็นกระแสสังคม กระแสสังคมมันขึ้นๆ ลงๆ ใจ แต่บางทีศาสนาก็ฟุบก็แฟบไป ก็ไม่มีใครสนใจในศาสนา ทางรัฐบาล ทางฝ่ายปกครองเขาพยายามกระตุ้น พยายามกระตุ้นเพื่ออะไร? กระตุ้นเพื่อให้คนไปวัดไปวา ไปฟังศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ถ้าคนมีศีลมีธรรมขึ้นมา การปกครองมันก็ง่ายขึ้นมา พอสังคมขึ้นมา สังคมที่มีน้ำใจต่อกัน เห็นไหม

นี่เวลาทางรัฐบาลเขาก็พยายามกระตุ้นให้เราไปวัดไปวา ไปวัดไปวามันเป็นกระแสสังคม มันเป็นวัฒนธรรมประเพณี แต่คนที่มีธรรมในหัวใจนะ คุณ ดูรอบข้างประเทศไทย เวลาเขามีธรรมในหัวใจ เขาทุกข์ยากจนเข็ญใจอย่างไรเขาก็ไปวัดไปวา เขาก็กราบไหว้พระของเขา กราบไหว้พระของเขา กราบไหว้พระเพื่ออะไร

นี่ทางวิทยาศาสตร์ก็บอกว่าไปกราบทำไมพระพุทธรูปมันก็เป็นอิฐ หิน ทราย ปูน นี่เวลาคิดก็คิดแบบนั้น แต่เวลาเขาไปกราบนี้เขากราบเพื่อหัวใจของเขา เขากราบเพื่อตัวเขาใจ

เวลาเขากราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไปกราบอิฐ หิน ทราย ปูน เขาไม่ได้กราบอิฐ หิน ทราย ปูน เขากราบถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบถึงพุทธคุณ ปัญญาคุณ เมตตาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ากราบอย่างนั้นปั๊บ หัวใจ คุณใจ เรามีพ่อแม่แม่นี้เรา

อบอุ่มนะ ถ้าคนไหนขาดพ่อขาดแม่ไป เราต้องเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมาเอง เราว่าแห้ว เวลาเขาไปกราบพ่อ
กราบแม่กัน เราไม่มีพ่อแม่ให้กราบแล้ว ไม่มีพ่อแม่ให้กราบแล้ว

นี่ก็เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มา ปรีชาญาณแล้วในวันนี้ วันนี้เราก็ก
ไปกราบ กราบสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ เพราะอะไร กราบสัญลักษณ์เพราะจิตใจมันมีกตัญญูกตเวทิต์ มัน
ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไปกราบพระ พอกกราบพระ เขาบอกกราบพระทำไม
เห็นไหม เขาไปกราบหิน ทราย ปูน

กราบเพื่อตัวคนเรานี้ไง กราบให้หัวใจเรามันมีที่พึ่งไง กราบเพื่อให้เรามีหลักชัยของเราไง

แต่คนเขาออกไปกราบทำไมอิฐ หิน ทราย ปูน...กราบอิฐ หิน ทราย ปูนเพราะสายตาของ
โลกมอง มองจากตาของโลก แต่ถ้ามองจากตาของธรรมนะ ถ้าคนเราไม่มีศาสนา ไม่มีพระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์ ไม่มีรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง เพราะเรามีรัตนตรัยเป็นที่พึ่งใช่ไหม เรามีที่พึ่ง แต่องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรีชาญาณไปแล้ว เราก็กสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาเอาไว้กราบไหว้ กราบ
ไหว้เพื่อให้หัวใจเรามีจุดยืนไง นี่พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เรากราบเพื่อเรานี้แหละ แต่ถ้าไม่มีสิ่ง
ใดทำ เรามาทำบุญกุศลกัน วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนา โยมชวนขวายเป็นมา ขวนขวายเป็นมา
เพื่ออะไรละ

สิ่งนี้เสียสละออกไป สละออกไป สละเพื่อความตระหนี่ถี่เหนียว ในหัวใจเรามันมีพุทธะ
พุทธะ เรามีผู้รู้ แต่มันก็มีพญามารอยู่ด้วย ถ้ามีพญามารอยู่ด้วย ถ้าคิดสิ่งใด ถ้าเป็นเรื่องกิเลสตัณหา
ความทะยานอยากมันพอใจไปทั้งนั้นแหละ ถ้าคิดถึงเรื่องธรรมๆ เรื่องธรรม เรื่องเสียสละ เรื่องให้
อภัย เรื่องเมตตาต่อกัน นี่สิ่งที่มีน้ำใจต่อกัน สิ่งที่บอกเราเสียผลประโยชน์ เราเสียผลประโยชน์ เรา
จะเอาแต่วัตถุ เราจะเอาแต่ซึ่งดีซึ่งเด่น เอาแต่มาเป็นประโยชน์กับเรา หลวงตาท่านบอกว่ำนั่นซึ่งชั่ว

ซึ่งดีซึ่งเด่น นี่ซึ่งดีซึ่งเด่นมันซึ่งอะไรละ มันซึ่งเพื่อเอาสิ่งใดมาเป็นแก่นสารละ แต่ถ้าเรา
เสียสละเราไปซึ่งดีกับใครละ เราซึ่งดี เห็นไหม เราซึ่งธรรม ซึ่งธรรมเข้ามาในหัวใจของเราเพื่อจะ
เบียดเบียน เบียดให้กิเลสตัณหาความทะยานอยากของเรามันออกไปจากใจของเรา เราซึ่งธรรมเข้า
มาในใจของเรา ซึ่งธรรมขึ้นมา ธรรมมันมาจากไหน นี่ธรรมขึ้นมา เห็นไหม

คุณติ เขาบอกแก้วแหวนเงินทองสิ่งที่มีค่าๆ สิ่งที่มีค่า เห็นไหม เราไม่พลัดพรากจากเขา เขาก็พลัดพรากจากเรา คุณงามความดีมันเกิดจากใจนะ ถ้ามันเกิดจากใจของเรา เราจึงสิ่งนี้ขึ้นมา ถ้าเราคิดได้ เราทำได้ มันก็เป็นประโยชน์กับเรา เราคิดได้ ทำได้ ทำมาเพื่อสิ่งใดละ

เราจะเสียดสละทานกันเราก็เสียดสละ เห็นไหม เสียดสละที่ไหน? ที่พระ พระไม่มีอาชีพ พระไม่มีการค้าแข่งขันกับเรา พระไม่มีอาชีพ พระเลี้ยงชีพด้วยปฐิแข็ง นี่เป็นผู้ที่ทรงศีล เป็นผู้ทรงศีลเลี้ยงชีพด้วยปฐิแข็ง ถ้าเรตักบาตรไป พระได้ฉันอาหารนั้นก็ดำรงชีวิตไว้ ดำรงชีวิตไว้เพื่อเหตุใด? ดำรงชีวิตไว้ค้นคว้าหาสัจธรรม สัจธรรมมันอยู่ที่ไหน

ธรรมะเป็นธรรมชาติ นี่ธาตุ ๔ มันแปรปรวนไป ธรรมชาติอยู่ที่นั่น แต่เวลาสุขเวลาทุกข์ในหัวใจก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่งเหมือนกัน แต่เวลาทุกข์เวลาสุขในหัวใจเป็นธรรมชาติ แล้วเอาอะไรไปครองสิ่งนี้มา ถ้าเราฟังธรรมๆ ขึ้นมาก็ย้อนกลับมา นี่สละทาน พอสละขึ้นมา เราไม่มองใครเลย มองหัวใจเราที่มันโต้แย้งกันอยู่นี้ อันนี้จะให้หรือไม่ให้ อันนี้จะเก็บไว้ไหม นี่โต้แย้งในใจมันเห็นของมันแล้วแหละ สิ่งที่เรามีศรัทธาความเชื่อมันมีกำลังมากกว่า มันก็จะเสียดสละขึ้นมา เสียดสละเพื่ออะไร? เสียดสละเพื่อเรา

ถ้าเป็นรากหญ้านะ เขาบอกว่าทำบุญกุศลไปเพื่อชาติหน้า เราทำบุญกุศลไว้เพื่อชาติหน้าจะได้อะไรอยู่มีกิน ถ้าเราไม่ตักบาตรของเรา ชาติหน้าจะเอาอะไรอยู่เอาอะไรกิน เห็นไหม นี่เขาก็คิดของเขาไปแบบนั้น แต่เราทำของเรา เราจะเอาชาติปัจจุบันนี้ เราไม่ได้เอาชาติหน้า เอาชาติปัจจุบันนี้ เอาสิ่งที่เป็นทุกข์ในหัวใจนี้ ถ้ามันเสียดสละๆ เสียดสละเพื่ออะไร? เสียดสละก็เบียดเบียนมันนี่แหละ

คุณติ เวลาพระเราอดนอนผ่อนอาหารเพื่ออะไร? อดนอนผ่อนอาหารเพราะเรากินอ้วนนอนอ้วน ก็เลสมันก็อ้วนๆ ไข้ไหม เวลากินคืออยู่ดีนะ ไปนั่งภาวนาก็สัปหงกโง่งง เวลาเราเห็นประโยชน์ของการนั่งสมาธิ เห็นประโยชน์ของการประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม เราก็อุดออดเอา นี่ฉันอาหารก็ฉันแต่น้อย ถ้าฉันอาหารเขาก็อาหารแต่ข้าวกับผักเท่านั้น อาหารอย่างกลางก็พืชผักกับเนื้อสัตว์ ถ้าอาหารอย่างหนัก อาหารก็มีย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด

ถ้าเนื้อ ๓ ส่วน เนื้อที่ได้ยินว่าเขาทำมาเพื่อเรา เราได้ยินได้ฟังขึ้นมา เนื้อนั้นไม่บริสุทธิ์ ถ้าเนื้อบริสุทธิ์ เขาไม่ได้ตั้งใจมาทำเพื่อเรา เพราะเพื่อเราก็เพื่อบุคคลใด ถ้าบุคคลไม่ได้ยินไม่ได้ฟังเนื้อนั้นสะอาดบริสุทธิ์ เพราะคำว่าสิ่งนี้มันเป็นเรื่องโลกๆ พระเห็นประโยชน์กับการประพฤติปฏิบัติ พระยังต้องอดออด ฉันแต่น้อย ฉันแต่น้อยนะ

เวลานั้นแต่น้อย เวลาอดนอนผ่อนอาหาร ทำไมท้องมันร้องจ๊อกๆ เวลาอดอาหารเป็น
อย่างนั้นเลย เวลาหิวขึ้นมาท้องมันจะร้อง แล้วทำไมไม่กินข้าว ข้าวก็มีอยู่เยอะแยะทำไมไม่กิน ไม่
กินเพราะอะไร เพราะพอนั่งภาวนาไปแล้วมันสัปหงกโง่งวง เห็นไหม ถ้าเราจะได้ความสุขอย่าง
หยาบๆ เราจะเอาความสุขอย่างละเอียด เอาทรัพย์สินอย่างละเอียด เรามองเห็นไม่ได้ เราเสียสละ
ทาน เสียสละวัตถุไว้ ค่าของน้ำใจมันยิ่งใหญ่กว่านี้นัก

ที่เรามากันนี่มันค่าของน้ำใจ เพราะเรามีน้ำใจกันมาจนถึงลากตัวเรามา ถ้าเราไม่คิดว่าเรา
จะไปทำบุญ เราอยู่บ้าน คนจี๋เกียจอยู่บ้านนะ ฉันทนอนสบาย ฉันทนอนต่างๆ ไอ้พวกนี้พวกที่มีกรรม
ต้องขับรถไปไกลๆ...นี่เวลากิเลสมันเข้าข้างตัวเองมันก็คิดของมันอย่างนั้น เห็นไหม แต่ถ้าเรามี
ธรรมขึ้นมาในหัวใจ เราทำเพื่ออะไร? ก็ทำเพื่อเรา เบียดเบียนมันออกไป เบียดเบียนกิเลสตัดหา
ความทะยานอยากนั้นออกไป ถ้าปัญญามันเกิดขึ้น มันทำของมันได้ ถ้ามันทำของมันได้มันเป็น
ประโยชน์กับเรา

นี่เวลาว่าไปวัดไปวา ไปกราบอธิษฐาน หิน ทราย ปูน พวกนี้เป็นคนเชื่อ...ไอ้คนเชื่อนั้นแหละเขา
มีหัวใจของเขาโดยสมบูรณ์ ไอ้คนฉลาดมันแห้งผากในใจใจ ไอ้คนฉลาดมันจะคิดแต่เรื่อง
วิทยาศาสตร์ไป วิทยาศาสตร์มันก็ไปคิดเอาสิ มันไปหาเอา หาอะไรมา? หาไฟๆ หาไฟมาเผาใจมัน
ใจ ไอ้คนที่มึนศีลธรรมในหัวใจ เห็นไหม เขากราบเขาไหว้เพื่อสติปัญญาของเขา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ “ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณา
สังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

ความประมาทเล็กน้อย ความขาดสติ เรากราบเราไหว้มันฟื้นฟูสติเราไหม นี่เรากราบเรา
ไหว้เพราะเรามีสติปัญญาใช้ไหม เราถึงแหวะวัดแหวะวา เพราะว่าทำไปเวลาเขาถือวัดเป็นที่จุดศูนย์
รวมของเขา แล้วเขาก็กราบไหว้บูชาของเขา เวลาพระสงฆ์เขาก็กั้นไว้ที่อยู่สังฆาวาส พุทธาวาส นี่
เขาแยกออกต่างหาก เวลาเขาทำของเขา นี่ประเพณีวัฒนธรรมของเขา

แต่ของเรา เห็นไหม พระสงฆ์หรือว่าสิ่งที่วัดควาอารามมันมีอยู่ในอาวาสนั้น เวลาเข้าไปก็
ไปเจอพระสงฆ์ ถ้าพระสงฆ์ที่มีคุณธรรม พระสงฆ์ที่มีหลักในหัวใจก็จะพูดธรรมะให้เราฟัง ถ้าพูด
ธรรมะให้เราฟังนะ สิ่งที่เราจะประพฤติปฏิบัติได้จริงขึ้นมาไหม ถ้าได้จริงขึ้นมา ผู้ใดเห็นธรรมผู้
นั้นเห็นตถาคต เราก็ไม่ต้องพึ่งพาพระสงฆ์องค์นั้น เราจะพึ่งพาในหัวใจของเรา

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านพูด เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ต่อหน้าก็ไม่ถาม ก็ไม่ถาม ไม่ถามเพราะอะไร เพราะในหัวใจท่านพูดออกมาก็เหมือนกับที่เราผู้ขึ้นมา นี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมา ความเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจของเรา เราก็จะรู้จะเห็นอย่างนั้น ถ้าเราผู้เห็นอย่างนั้น นี่เวลาพระสงฆ์ พระสงฆ์ก็เป็นครูบาอาจารย์ของเรา ซึ่งนำเรามาเห็นบุญเห็นคุณไหม? เห็น เห็นบุญเห็นคุณ เห็นบุญคุณก็คือบุญคุณ แต่สังฆธรรมก็คือสังฆธรรม สังฆธรรมความจริงขึ้นมา

นี่เราเป็นชาวพุทธ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน บอกพระอานนท์ “อานนท์ เธอจงบอกเขาเถิดนะ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ให้ปฏิบัติบูชาเราเถิด อย่างบูชาเรา ด้วยอามิสเลย”

สิ่งที่เป็นอามิส อามิสมันเป็นสิ่งที่เราเสียสละขึ้นมา เป็นวัตถุที่เราเสียสละได้ง่ายๆ แต่เวลาทุกข์ในใจมันเสียสละกันได้ยากมากนะ เวลาความทุกข์ความร้อนในใจ จะขมมันออกนี่มันขนออกได้ยากมากเลย “เธอจงปฏิบัติบูชาเถิด ปฏิบัติบูชา” ถ้าปฏิบัติบูชา ปฏิบัติเพื่อตบะธรรม ตบะธรรมจะแผดเผาสิ่งที่เป็นความทุกข์เป็นภัยในหัวใจของเรา ถ้ามันแผดเผาความทุกข์ในหัวใจของเรา เห็นใหม่ ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย

แล้วพระอรหันต์ นี่ต้องเป็นพระอรหันต์ใหม่ ต้องไปกราบพระอรหันต์เท่านั้นใช่ไหม ต้องไปกราบพระอรหันต์เท่านั้นใช่ไหม แล้วพระอรหันต์มันเกิดมาจากอะไรล่ะ? มันก็เกิดมาจากกายกับใจ ใจอันนั้นมันประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนเป็นพระอรหันต์ แล้วใจเราไม่มีหรือใจ เราเกิดมาเรามีหัวใจนะ เพราะปฏิสนธิจิตในไข่ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาติกะ ใจเราก็มีใจ ถ้าใจเราก็มี เราก็มีสิทธิเป็นของเราได้ใจ ถ้าเรามีสิทธิเป็นได้ นี่ฟังธรรม ปฏิบัติธรรมบูชาเราเถิด ปฏิบัติธรรมบูชาเราเถิด ปฏิบัติธรรมเพื่อหัวใจของเรานี้ใจ

หลวงตาท่านพูดบ่อย หัวใจนี้ต้องการเรียกร้องความช่วยเหลือ หัวใจต้องการเรียกร้องความช่วยเหลือ หัวใจที่มันทุกข์มันยากอยู่นี่มันเรียกร้องความช่วยเหลือ แล้วใครจะช่วยเหลือล่ะ ใครจะช่วยเหลือเอาหัวใจเราออกมาได้ สติมันก็เกิดจากใจของเรา สมาธิก็เกิดจากใจของเรา ปัญญา ก็เกิดจากใจของเรา มันก็เกิดจากใจของเรานี้แหละ แต่ใจของเรามันมีคบอด ใจของเรามันไม่รู้คั่นตัวมันเอง ใจของเราจะตะครุบเงาเอาแต่ข้างนอกใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้พุทธานุสติ พุทโธฯ ให้อ่อนกลับมา ให้ใจมันอ่อนกลับมาที่ตัวใจนั้น แล้วตัวใจนั้นมันจะช่วยเหลือตัวมันเอง มันจะเกิดมรรคญาณ มันจะสำรอกกายกิเลสของมันออก ถ้ามันกายกิเลสออกมันก็เป็นจากที่นั่น เห็นไหม พระอรหันต์ ทุกคนมีสิทธิ์เป็นได้หมด เพราะเรามีผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เรามีพุทธะ เรามีปฏิสนธิจิต เรามีจิตวิญญูณ กายกับใจๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีกายกับใจเหมือนเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือคัมภีร์มาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดวันนี้ วันนี้วันสำคัญ เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงมีศาสนา เพราะมีศาสนาถึงมีสาวกสาวกະผู้ที่ไต่ยีนได้ ฟังแล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมา รื้อคัมภีร์ขึ้นมา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักๆ เห็นไหม “อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” นี่สงฆ์องค์แรกเกิดแล้ว สงฆ์องค์แรกของโลกเกิดแล้ว แล้วสงฆ์องค์แรกมันเกิดจากไหนล่ะ

เราก็เหมือนกัน เราปฏิบัติกัน วันสำคัญทางศาสนานะ โยมอุตส่าห์ชวนขวยกันมา สิ่งทีชวนขวยกันมานี้เป็นวัตถุทาน เราให้ธรรมเป็นทาน นี่ให้ปัญญาฯ ให้สติ ให้ปัญญา ให้รู้ลึกสำนึก ให้เห็นว่าชีวิตเรามีค่า ทรัพย์สมบัติทั้งหมดจะมีเพราะมีเรา ทุกข์จะมีก็มีเรา เพราะมีเรา เราถึงมีสุข มีทุกข์ มีทรัพย์ มีสมบัติ มียศถาบรรดาศักดิ์ก็เพราะมีเรา ฉะนั้น จิตใจเราสำคัญที่สุด อย่างมองข้ามตรงนี้

เราจะทุกข์จนเจ็ญใจ เราจะประสบความสำเร็จ หรือเราจะมีวิบากต่างๆ มีวิฤตติอะไรต่างๆ ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ เอาตรงนี้ เอาตรงนี้ ถ้าเรายังมีชีวิตอยู่ ตั้งสติไว้ มันต้องแก้ไขได้ ชีวิตคนเรา เห็นไหม เวลาสิ่งใดเกิดขึ้นมานี้ เวรกรรมของเราทั้งนั้นแหละ เราได้ทำของเรามา ถ้าเราทำของเรามา ทำของเรามา ถ้าไม่ทำของเรามา ทำไมวิฤตติมันมาเกิดอย่างนี้ ถ้าวิฤตติอย่างนี้ ถ้ามีสติปัญญา เราแก้ไขได้ วิฤตติจะใหญ่ขนาดไหน มีสติปัญญา

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

สังขารมี ๒ อย่าง สังขารคือสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง สังขารคือความคิด สังขารคือสังขารร่างกาย เราจะบอกว่าโลก วัตถุกับนามธรรม เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด ในเมื่อมีความเกิดขึ้น มีวิฤตติในหัวใจของเรา เห็นไหม สิ่งทีมันบีบคั้นในหัวใจของเรา นี่มันก็เป็นสังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง “เธอพิจารณาด้วยความไม่ประมาทเถิด” อย่า

ประมาทกับมัน อย่าประมาทกับความรู้สึกนึกคิด อย่าประมาทกับวัตถุต่างๆ อย่าประมาทกับชีวิต
นี้ นี่เรามีสติปัญญาอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนเรา เตือนเรามาตลอดนะ เรามีสติ
มีปัญญา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเตือนเราไว้ตลอดแล้ว เราเป็นลูกศิษย์ เราเป็นบริษัท ๔
ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา แล้ววันนี้วันสำคัญทางศาสนาของเรานะ

เขากล่าว เมื่อวานเขากล่าวว่าศาสนาทำให้ประโยชน์อะไรกับเรา

น้ำให้ประโยชน์อะไรกับเรา อากาศให้ประโยชน์อะไรกับเรา น้ำนี้ให้ชีวิตนะ ที่ไหนมี
แหล่งน้ำ ที่นั่นมีชีวิต ถ้าไม่มีอากาศหายใจ อากาศเป็นพิษเราก็ตาย ธรรมๆ ธรรมมันละเอียดลึกซึ้ง
กว่าน้ำ กว่าอากาศ เพราะหลวงตาท่านบอกว่าธรรมแทรกเข้าไปได้ทุกเม็ดหินเม็ดทราย ธรรมเข้า
ได้กับทุกๆ อย่าง ธรรมนี้ครอบคลุมทุกๆ อย่าง

สังฆธรรม เห็นไหม ครอบคลุมทุกอย่าง นี่สิ่งที่สังฆธรรมเย็นเป็นสุข คนที่มีศีลมีธรรมขึ้นมา
พ่อแม่เป็นพ่อแม่โดยสมบูรณ์ ลูกเป็นลูกโดยสมบูรณ์ นี่บุคคลเป็นบุคคลโดยสมบูรณ์ ทุกคนโดย
สมบูรณ์ มีแต่ความร่มเย็นเป็นสุข นี่ธรรมให้ประโยชน์อะไรกับเรา แต่ที่มันมีปัญหาเพราะกิเลส กิเลส เห็น
ไหม ความมักใหญ่ใฝ่สูง ความคิดต่างๆ มันเหยียบย่ำกัน ที่นี้เหยียบย่ำกัน นี่ธรรมเข้าไปกำราบ
ปราบปรามเพื่อให้สังฆธรรมเย็นเป็นสุข เขาว่าธรรมให้ประโยชน์อะไรกับเรา นี่ถ้าแก้วแหวนเงิน
ทอง ยศถาบรรดาศักดิ์ให้ประโยชน์กับเรา สิ่งนั้นมันหวั่นไหว หวั่นไหว เห็นไหม แต่จิตใจจริงๆ มันมี
ของมันอยู่ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน แล้วผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานนี้มันมีสติปัญญาเข้ามา ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน
ย้อนกลับมาเข้ามาดูกิเลสตัดหาความทะยานอยาก แล้วพยายามใช้สติปัญญาของเรา ชำระล้างของ
เรา นี่สังฆธรรม ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ตรงนี้

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก ใครนึกอยากได้สมบัติพัสถานก็พยายาม
ขวนขวายได้สมบัติพัสถาน ใครนึกอยากได้อริยทรัพย์ก็พยายามขวนขวายประพฤติปฏิบัติของเรา
ขึ้นมา ตบะธรรม ที่อยู่โคนไม้ อยู่ในเรือนว่างต่างๆ เขาก็ได้อริยทรัพย์ของเขามา นี่มันอยู่ที่ว่า
แก้วสารพัดนึก ใครมีปัญหา ใครจะมีความสามารถ ใครจะมีสติปัญญาเอาสิ่งนี้มาเป็นสมบัติของ
เรา เอาสิ่งนี้มาเป็นสมบัติของเรา

วันนี้วันสำคัญทางพุทธศาสนาเรา เป็นชาวพุทธ เราเป็นบริษัท ๔ เวลาองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าฝากธรรมวินัยไว้ละ “เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรายังไม่แก่กล้า
สามารถ มีปัญญาสามารถกล่าวแก้คำจบจ้วงของลัทธิต่างๆ ได้ เราจะไม่ยอมปรินิพพาน”

จนถึงวันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปลงอายุสังขารนะ “บัดนี้ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็ง มีปัญญา สามารถถ่วงแก้คำจบบ้างของลัทธิต่างๆ ได้ อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะนิพพาน”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้กับเรา ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับเรา เราเป็นเจ้าของศาสนา แล้วเราจะรู้คนอื่นให้สังขรณ์ขึ้นมาในหัวใจของเราไหม เราเป็นเจ้าของศาสนา มีลายแทง มีมรดกตกทอด แต่เรายังทำของเราขึ้นมาไม่ได้ ถ้าเราทำของเราขึ้นมาได้ มันจะเป็นสมบัติของเรา เอวัง